

Seat No. : _____

TN-101

B.A. Sem.-III

May-2013

Sanskrit

(Core 201)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 70

૧. (અ) નીચેનામાંથી કોઈપણ એક શ્લોકની અનુવાદસહ સમજૂતી આપો : ૭
1. (A) Translate with explanation any **one** of the following : 7
- (1) अतीतः पन्थानं तव च महिमा वाङ्मनसयो –
रतद्व्यावृत्त्या यं चकितमभिधत्ते श्रुतिरपि ।
स कस्य स्तोतव्यः कतिविधगुणः कस्य विषयः
पदे त्वर्वाचीने पतति न मनः कस्य न वचः ॥
- (2) महोक्षः खट्वाङ्गं परशुरजिनं भस्म फणिनः
कपालं चेतियत्तव वरद तंत्रोपकरणम् ।
सुरास्तां तामृद्धिं दधति तु भवद्भ्रूप्रणिहितां
न हि स्वात्मारामं विषयमृगतृष्णा भ्रमयति ॥
- (બ) નીચેનામાંથી ગમે તે એક વિશે ટૂંકનોંધ લખો : ૪
- (B) Write a short note on any **one** of the following : 4
- (1) त्रिपुरनाशप्रसङ्गः ।
(2) शिवमहिम्नः स्तोत्रमां शिवनुं परब्रह्म-परमतत्त्वज्ञेये वर्णन.
(2) Describe of Shivas as परब्रह्म depicted in शिवमहिम्नः स्तोत्र.
- (ક) નીચેના પ્રશ્નોના એક-બે વાક્યમાં ઉત્તર આપો : (ગમે તે ત્રણ) ૩
- (C) Answer the following questions in **one** or **two** sentences : (any **three**) 3
- (૧) શિવ રૂદ્ર સ્વરૂપે શા માટે તાંડવ કરે છે ?
(1) Why does रुद्र-शिव dance the तांडव ?
- (૨) ગંગાનો જળપ્રવાહ શિવના મસ્તક પર કેવો લાગે છે ?
(2) How does the flow of Ganga appear on Shiva's head ?
- (૩) સમજાવો – પયસામર્ણવ ઇવ ।
(3) Explain – पयसामर्णव इव ।
- (૪) શિવે બ્રહ્માનું મસ્તક શા માટે છેદ્યું હતું ?
(4) Why did Shiva go to cut-off Bhrahma's head ?

૨. (અ) નીચેનામાંથી કોઈપણ એક શ્લોકની અનુવાદસહ સમજૂતી આપો : ૭
૨. (A) Translate with explanation any **one** of the following verse : 7
- (1) સ્મશાનેષ્વાક્રીજ સ્મરહર પિશાચાઃસહચરા
શ્વિતાભસ્માલેપઃ સ્નગપિ નૃકરોટીપરિકરઃ ।
અમડ્ગલ્યં શીલં તવ ભવતુ નામૈવમખિલં
તથાપિ સ્મૃતૃણાં વરદ પરમં મડ્ગલમસિ ॥
- (2) ત્વમર્કસ્ત્વં સોમસ્ત્વમસિ પવનસ્ત્વં હુતવહ –
સ્ત્વમાપસ્ત્વં વ્યોમ ત્વમુ ધરણિરાત્મા ત્વમિતિ ચ ।
પરિચ્છિન્નામેવં ત્વયિ પરિણતા વિભ્રતુ ગિરં
ન વિદ્મસ્તત્ તત્ત્વં વયમિહ તુ યત્ત્વં ન ભવસિ ॥
- (બ) નીચેનામાંથી ગમે તે એક વિશે ટૂંકનોંધ લખો : ૪
- (B) Write a short note on any **one** of the following : 4
- (1) બ્રહ્મા-સાવિત્રી વૃત્તાન્તઃ ।
(૨) શિવનું ત્રિગુણાત્મક સ્વરૂપ
(2) ત્રિગુણાત્મક-સ્વરૂપ of Shiva
- (ક) નીચેના પ્રશ્નોનાં એક-બે વાક્યોમાં ઉત્તર આપો : (ગમે તે ત્રણ) ૩
- (C) Answer the following questions in **one** or **two** sentences : (any **three**) 3
- (૧) શિવે દક્ષના યજ્ઞનો નાશ શા માટે કર્યો ?
(1) Why did Shiva destroy દક્ષ-યજ્ઞ ?
(૨) શિવનું તુરીય ધામ કયું ?
(2) What is the તુરીયધામ of Shiva ?
(૩) શિવને ‘યમનિરત’ શા માટે કહેવામાં આવે છે ?
(3) Why Shiva is called ‘યમનિરત’ ?
(૪) સમજાવો – વાક્યપુષ્પોપહારમ્ ।
(4) Explain – વાક્યપુષ્પોપહારમ્ ।
૩. (અ) મિથકનો અર્થ સમજાવી તેનાં લક્ષણો જણાવો. ૭
૩. (A) Give the meaning of Myth and describe it’s characteristics. 7

અથવા/OR

શિવમહિમ્નઃ સ્તોત્રમાં નિરૂપિત કોઈપણ ત્રણ મિથક સમજાવો.
Explain any three Myths depicted in શિવમહિમ્નઃસ્તોત્રમ્.

- (બ) નીચેનામાંથી ગમે તે એક પર ટૂંકનોંધ લખો : ૪
- (B) Write a short note on any **one** of the following : 4
- (૧) મિથક અને કાવ્ય
(1) Myth and Poetry
- (૨) મિથક અને ઇતિહાસ
(2) Myth and History
- (ક) નીચેના પ્રશ્નોના એક-બે વાક્યોમાં ઉત્તર આપો : (ગમે તે ત્રણ) ૩
- (C) Answer the following questions in **one** or **two** sentences : (any **three**) 3
- (૧) એરિસ્ટોટલ કયા અર્થમાં 'મિથ' શબ્દ પ્રયોજે છે ?
(1) What is the meaning of the word 'Myth' according to Aristotle ?
- (૨) ભારતીય સાહિત્યમાં પ્રચલિત મિથકના પર્યાયવાચી શબ્દો આપો.
(2) Give synonyms words of 'Myth' popular in Indian literature.
- (૩) પુરાણોની કથાનું મિથક કેવા પ્રકારનું છે ?
(3) What kind of Myth is depicted in Puranas ?
- (૪) ઓક્સફર્ડ ડિક્શનરી પ્રમાણે 'મિથ'નો શો અર્થ છે ?
(4) What is the meaning of the word 'Myth' according to Oxford Dictionary ?

૪. (અ) સ્તોત્ર કાવ્યની વિશિષ્ટતાઓ જણાવો. ૭
4. (A) Give characteristics of Stotra-Kavya. 7

અથવા/OR

સ્તોત્ર સાહિત્યનો ઉદ્ભવ અને વિકાસ સંક્ષેપમાં ચર્ચો.

Explain in brief, the origin and development of stotra-sahitya ।

- (બ) નીચેનામાંથી ગમે તે એક પર ટૂંકનોંધ લખો : ૪
- (B) Write a short note on any **one** of the following : 4
- (૧) ઇતિહાસ અને પુરાણોમાં સ્તોત્ર કાવ્ય.
(1) Stotra-kavya in Itihas and Puran.
- (૨) જૈન અને બૌદ્ધ સ્તોત્રો
(2) Jain and Buddhist stotras
- (ક) નીચેના પ્રશ્નોના એક-બે વાક્યોમાં ઉત્તર આપો : (ગમે તે ત્રણ) ૩
- (C) Answer the following in **one** or **two** sentences : (any **three**) 3
- (૧) વૈષ્ણવ અને દેવી સ્તોત્રનાં બે નામ આપો.
(1) Give any two names of Vaishnav and Devi stotras.
- (૨) 'સ્તોત્ર' એ કેવો કાવ્ય પ્રકાર છે ?
(2) Which form of the poetry is 'Stotra' ?
- (૩) ગંગાલહરી સ્તોત્રની રચના કોણે કરી છે ?
(3) Give the name of the poet of Ganga-lahari ।
- (૪) વૈદિક સ્તોત્રોની વિશેષતા શું છે ?
(4) What are the special features of Vedic-stotras ?

૫. (અ) નીચેના પ્રશ્નોના ઉત્તર આપો : ૭
5. (A) Answer the following questions : 7
- (૧) શિવમહિમ્નઃ સ્તોત્રની વિશેષતા શું છે ?
 (1) What are the special features of 'શિવમહિમ્નઃ સ્તોત્રમ્' ?
- (૨) શિવ 'નીલકંઠ' શા માટે કહેવાયા ?
 (2) Why Shiva is called 'નીલકંઠ' ?
- (૩) શિવે 'કામ'ને શા માટે બાળ્યો હતો ?
 (3) Why did Shiva Fire Kama (કામ) ?
- (૪) શિવભક્ત બાણાસુરે કોની સંપત્તિનો તિરસ્કાર કર્યો હતો ?
 (4) Whose wealth was discarded by Banasur, the devotee of Shiva ?
- (૫) શિવને માટે પ્રયોજાયેલ ત્રિપુરહર, પુરમથન – આ શબ્દો કયા મિથકને સૂચવે છે ?
 (5) Which Myth is suggested in the words ત્રિપુરહર, પુરમથન – as used for Shiva ?
- (૬) શિવને 'વરદ' શા માટે કહે છે ?
 (6) Why Shiva is called 'વરદ' ?
- (૭) બ્રહ્મા અને વિષ્ણુએ શિવની પરીક્ષા કરવા શું કર્યું ?
 (7) What did Brahma and Vishnu do to test Shiva ?
- (બ) નીચે આપેલા જોડકાં જોડો : ૪
- (B) Match the following words : 4
- (1) ત્રિપુરનાશ (i) અગ્નિ
 (2) હૃતવહ (ii) ઇન્દ્ર
 (3) ક્રતુપતિ (iii) પુરમથન
 (4) સુત્રામ્ણઃ (iv) દક્ષ
- (ક) કૌંસમાં આપેલ શબ્દોમાંથી યોગ્ય વિકલ્પ પસંદ કરીને ખાલી જગ્યા પૂરો : ૩
- (C) Fill in the blanks with appropriate word : 3
- (૧) શિવનું સંહારક સ્વરૂપ _____ ના નામે ઓળખાય છે. (ભવ, હર, મૃડ, શિવ)
 (1) The 'destroyer' form of Shiva is known as _____. (ભવ, હર, મૃડ, શિવ)
- (૨) રાવણે શિવની ભક્તિ કરવા _____ વડે પૂજા કરી હતી. (કમળ, નેત્રકમળ, મસ્તક કમળ)
 (2) Ravana worshiped Shiva with _____ for devotion. (Lotus, Eye-Lotus, Head-Lotus)
- (૩) 'સ્તોત્ર' શબ્દ સૌ પ્રથમ કયા વેદમાં જોવા મળે છે ? (ઋગ્વેદ, યજુર્વેદ, સામવેદ)
 (3) The word 'Stotra' (સ્તોત્ર) is found for the first time in _____. (ઋગ્વેદઃ, યજુર્વેદઃ, સામવેદઃ)